

Spoštovani predsednik Sveta,
spoštovani predsednik Uprave,
spoštovani član Uprave,
spoštovani delavski direktor in član Uprave

ZADEVA: ODSTOPNA IZJAVA

Na podlagi 21. člena ZRTVS-1B, 7. točka, 1. alineja (v povezavi s 3. alinejo) in na podlagi 9. člena, 1. točka, Pogodbe o zaposlitvi št. 1/A-62268-23-1 (z Aneksom) podajam nepreklicno odstopno izjavo s položaja člana Uprave Radiotelevizije Slovenija, javnega zavoda. Učinkovanje odstopa s funkcije člana Uprave RTVS prične veljati takoj oziroma s 1. 1. 2024.

Ob svojem nagovoru ob imenovanju za člana Uprave RTVS sem napovedal, da bo naporno in veselo. Globoko sem se zmotil, bilo je samo naporno. Ne zaposleni, ne vodilni in vodstveni delavci, ne svetniki, ne sindikati ne premorejo nobenega smisla za humor, ne za cinizem, ne za ironijo, kaj šele za samoironijo. Sistem je preprosto zaciklan (zalupan) in srhljivo samozadosten. V slogu mitološkega Uroborusa. Vsaj tega samozadovoljstva in životarjenja v namišljenem mikrokozmosu, ki temelji na vcepljenem zmotnem prepričanju, da je RTVS nekaj posebnega, ne morem in ne smem pripisati prejšnjemu vodstvu. To namreč, da nam bodo »prejšnji« izkopali globoko finančno luknjo in zapustili ranjeno kadrovsko sliko smo vedeli vsi, ki smo se podali v to zakonodajno in izvršilno avanturo. V dobri veri, da kaj spremenimo. Ja, RTVS je hiša eksperimentov od vekomaj, že od ustanovitve leta 1990, natančneje od leta 1992, ko je bila sklenjena prva zavodska kolektivna pogodba. Že od takrat velja zapoved obveznih internih razpisov, javni, kot to velja za javni sektor, so dopustni le v primeru (razen redkih mandatnih izjem), da interni razpisi niso uspešni. Predpostavka je jasna: to je hiša samih genijev. Posledice so tudi jasne, naštel jih bo samo nekaj: najvišja povprečna starost zaposlenih; najvišji odstotek zaposlenih za nedoločen čas, največje število zaposlenih na vodilnih delovnih mestih (167), največje število zaposlenih na uredniških delovnih mestih (387). Primerjave so evropske.

Ob tem naj navedem še dva porazna podatka, zgolj za primerjavo s slovenskim javnim sektorjem in primerljivim, kulturnim in informativnim sektorjem, ki demantirajo na pamet izrečene besede o preniknih plačah v tem »nekaj posebnega« javnem zavodu. Osnovne bruto plače so na RTVS višje, prav tako je višji delež odhodkov za plačilo dela (z dodatki, ki jih sicer javni sektor ne pozna). V zadnjih letih gre krivulja le navzgor, zato lahko že danes napovem, da bo čez nekaj let dovolj denarja le še za plače (če bo država milostna s soglasji na zadolževanje). Program, javna služba, javni interes, kaj je že to? Stroškovno mesto? Variabila? Najhujše spoznanje, ki sem ga uspel izveliči iz vpogleda v kadrovsko sliko zavoda, pa je neposredno povezano z daj-dam internimi razpisi po načelu rotacij enih in istih obrazov: več kot polovica zaposlenih na Televiziji Slovenija nima primerne izobrazbe za zasedbo delovnega mesta, takih je na Radiu Slovenija tretjina. Še ena od anomalij, vaških posebnosti in hkrati generatorjev nezadovoljstva med zaposlenimi. Ne vem, samo vprašam: kako bi se počutili vi, ki ste pridobili univerzitetno izobrazbo, ob vas pa bi služboval kolega s srednjo ali celo nižjo izobrazbo, plača pa ima praktično identično (minus plačni razred ali dva).

To, kar zapisujem, seveda nima nobene povezave z večim vprašanjem, kolikšno je pravo oziroma zadostno število redno zaposlenih na RTVS (za izvajanje javne službe, kot jo megleno opredeljuje Zakon). Zdajšnje (2.100)? Tolikšno, kot si ga je v Aneksu št. 13 zamislil Tom Zalaznik (2.000)? Tolikšno kot bi bilo moč sklepati iz ponesrečenih izjav predsednika Uprave, škodljivega preračunavanja »morebitnih« izbrisov posamičnih organizacijskih enot in izjav nekaterih svetnikov (minus 300, torej 1.800)? Prepričan sem, da ni problem v statističnem podatku o številu zaposlenih, sploh če pogledamo v bližnjo zgodovino in upoštevamo stališče sindikatov, s katerimi se na točki razumevanja »stroškov kadrovske rezove« absolutno strinjam, da namreč vsaka reorganizacija, ugotavljanje presežnih delavcev in podobni ukrepi stanejo več, in ne manj, kot to naivno predvidevajo izvrševalci raznovrstnih »optimizacij«. Dokaz: RTVS je od leta 2013 izgubila blizu 500 zaposlenih, daleč največ od primerljivih javnih medijskih hiš, članic EBU-ja. Navkljub temu se je delež stroškov dela povečeval. Tudi na račun, bodimo pošteni, sporazumno izmišljenih in izjemno visoko razvrščenih nazivov delovnih mest (aktivnih je 500, nerazumno visoka številka), prilagojenih posameznikom. Da bi torej lahko ugotovili, katera je prava številka, bi morala Uprava skupaj z deležniki najprej opraviti resno kadrovsko analizo (v zgodovini hiše je še ni bilo), jo paralelno prilagoditi sistemskim spremembam (zakon in strateški načrt), statutarnim spremembam (predlog statuta, ki je v obravnavi, je povsem neambiciozen) in posledično spremembam na mikro ravni (organigram). Pod črto- problem ni število zaposlenih, problem se skriva v imenih in priimkih zaposlenih in v nedifiniranih delovnih procesih (produkcijske verige s pričakovanim obsegom dela in kakovostnim rezultatom za javnost).

Da vas ne obremenjujem in mrcvarim predolgo, naj še enkrat ponovim tisto, kar sem ob svojem nestrinjanju s sprejemanjem obeh »bibličnih dokumentov« (PPN, FN), če parafraziram predsednika Uprave. Neuskajanih, slabo argumentiranih, polpismenih, nelektoriranih in celo protislovnih dokumentov nikoli v svoji profesionalni karieri nisem podpisoval. To seveda pomeni tudi to, da jih kot član kolektivnega organa ne bom izvrševal- kot mi to nalaga 22. člen Zakona. Bilo bi nepošteno in mazohistično. Ob sprejemanju Letnega programa dela in Finančnega načrta sem bil najprej začuden, potem razočaran in nazadnje šokiran. Najprej z načinom dela, ki ga je narekoval predsednik Uprave (nobenih vsebinskih razprav, zgolj skrajni roki in klestenje »variabilnih« stroškov- beri zunanjih sodelavcev), potem s parado izkazovanja nevednosti večine svetnikov in svetnic (pristojne komisije Sveta) in samozaščitnim sprenevedanjem »avtorjev« predlogov, in nazadnje z javno sejo ob sprejemanju dokumenta. Mimogrede: po obsegu in kakovosti pričujoči letni program dela presega katerikoli, tudi 100- krat manjši javni kulturni zavod.

Na temo sprejemanja PPN 2024 n FN 2024 naj opozorim še na pomemben postopkovni zdrs, ki ga je spregledala tako Uprava kot Svet zavoda. Izglasovani sklep Sveta k točki 1: Programsko-produkcijski in finančni načrt za 2024 števila 1 – 2 (v povezavi z 1 – 1) z dne 21. 12. 2023 je »kontaminiran«, ali v diplomatskem jeziku- »kompromitiran«. Zakaj? Ne le zaradi neobravnave še starega predloga na Svetu delavcev na redni seji in neobravnavi vsaj izmenjave mnenj o zadnji varianti, o kateri sta bila Svet delavcev in Finančni odbor obveščena tik pred zdajci, 20. 12. 2023 ob 13.08. Neskladje z Zakonom, Poslovnikom Uprave in Poslovnikom Sveta je predvsem v tem, da o zadnji, uradni različici številka 7, ki jo je Svet prejel 20. 12. 2023 ob 15.23 in jo na koncu »sprejel«, Uprava ni niti glasovala ali se o njej v kakršnemkoli oziru izjasnila (predhodno različico predloga je potrdila s preglasovanjem, in sicer 20. 12. 2023, na 11. izredni seji Uprave, ki se je pričela ob 10. 20). Svet je skratka potrdil javno dostopni dokument s spremembami, ki sta jih prispevala direktor Radia (droben popravek) in direktorica Televizije (obsežen popravek). Zato nikakor ni moč šteti, da je šlo za predlog Uprave. V 1. točki 16. člena ZRTVS – 1B (Svet RTVS) piše, navajam: »na predlog uprave sprejme programsko-produkcijski načrt, ki je usklajen s finančnimi zmoglostmi RTV Slovenija«.

Drugi postopkovni zdrs je povezan s sprejetjem Finančnega načrta 2024. Finančni odbor je obravnaval Osnutek Finančnega načrta 2024 (in 7. različico PPN-ja, ki ni bila potrjena na Upravi), ki tistega dne ni bil spremenjen, uprava ga je torej potrdila kot Osnutek na že omenjeni seji. FO je v sklepu 2-1 v skladu z 2. točko 27. člena zakona podal »predhodno mnenje«. Kot je razvidno iz besedila sklepa, se je FO »seznanil« z Osnutkom FN in opozoril na taksativno navedena tveganja. Svet je, kot bi to lahko razumeli v revizijskem jeziku, štel seznanitev in opozorila na tveganja za izraženo predhodno mnenje, in sicer kot »mnenje s pridržkom«. Pri vsem tem ostaja neznanka ali je FO, kot napoveduje v 2. odstavku sklepa Svetu »predložil podrobnejšo obrazložitev posameznih točk«. Kot član Uprave je nisem prejel ali videl. Pravi postopkovni zdrs se je zgodil po tistem, ko je FO oblikoval svoje predhodno mnenje na Osnutek. Osnutek bi morala Uprava preoblikovati v Predlog (in o njem predhodno glasovati), spet v skladu s 1. točko 16. člena ZRTVS-1B, kjer piše, da Svet zavoda: »na predlog uprave sprejme finančni načrt ...«. Osnutek, ki je javno objavljen, ni in ne more biti Predlog.

Naj zašpilim to klobaso, kot bi se s kmetско prispodobo izrazil predsednik Uprave. O cankarjanskem »očiščenju in pomlajenju«, o kreativnosti in poudarjanju avtorskega podpisa, kar vse sem napovedal pred imenovanjem, ni ostalo ničesar. Ostal je le zanikr občutek, da se v tej hiši, ki temelji na internih pravilnikih iz prejšnjega tisočletja, v najboljšem primeru pa z začetka tega tisočletja ne more in ne sme ničesar spremeniti, če pa se že kaj hoče spremeniti, se spreminja le zato, da se ne bo ničesar spremenilo. Precej bedno. Političnim odločevalcem in javnosti naj ob tem povem le tole. Te hiše ni potrebno uravnoteževati. V toliko desetletjih se je uravnotežila kar sama. V povprečnost. Tudi cenzorski posegi niso potrebni, saj se je večina zaposlenih že zdavnaj sprijaznila s samocenzuro. Naj ob tem le spomnim na interno raziskavo mnenja med zaposlenimi iz leta 2014. Rezultati so bili naslednji. Za spremembe: 10%. Absolutno proti spremembam: 16%. Ostali žalujoči: 74%.

Izstopam iz tega vrtljaka slepomišenja, nečimrnosti in samoprevar in odstopam kot član Uprave RTVS. Z novim letom bom postal član druge, Sončne uprave. In bom končno imel dovolj časa, da si natančno preberem nov predlog Zakona o medijih in novelo ZUJIK-a.

P. S.

Dolžan sem še odgovor na vprašanja svetnikov o razkolu in neenotnosti v Upravi. Vprašanje bi se v bistvu moralo glasiti drugače: ali je možno v ekipi sodelovati z vodjo, ki se ne zmeni za svoje moštvo? Odgovor je preprost: ne!

Vsem hvala za zaupanje in za kratkotrajni izlet v neznano. Vijaja vija ven!

Srečno v letu 2024 (ali pa v letu 1990, kakor želite).

Simon Kardum